

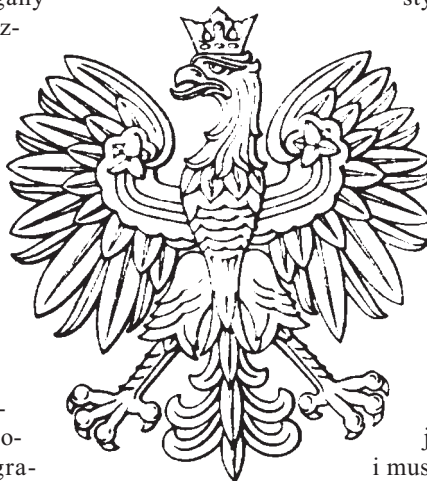
Konstytucja w praktyce polskiej geodezji

Państwo dla obywatela

STEFAN BALCER

Kartą praw i obowiązków obywatelskich suwerennego i demokratycznego państwa jest konstytucja, zwana także ustawą zasadniczą. Obecnie obowiązująca konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej po raz pierwszy w naszej historii została przyjęta przez ogół obywateli w powszechnym referendum w roku 1997. Blisko 2-letni okres jej funkcjonowania uprawnia do oceny praktycznego stosowania zasad konstytucyjnych w życiu codziennym w różnych sferach działalności. Jedną z tych sfer jest także geodezja w szerokim tego słowa znaczeniu, to znaczy nie tylko jako dziedzina nauki i techniki, ale także jako dziedzina działalności zawodowej i administracji publicznej.

Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym – jest to zasada wyrażona w art. 3 konstytucji. Zasada ta oznacza, że niezależnie od położenia geograficznego na obszarze państwa jednego rodzaju sprawy załatwiane są przez jednolite organy administracji publicznej. Dla naszej branży elementem kluczowym jest państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny. Na szczeblu powiatowym sfera ta należy do kompetencji starosty. Realizacja zadania prowadzenia państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego jest jednak niejednolita. Jako przypadki skrajne można przytoczyć powoływanie przez starostów specjalnych instytucji do prowadzenia zasobu, które jednak nie posiadają uprawnień do nadawania cech dokumentu materiałowi powstałemu w wyniku prac geodezyjnych i kartograficznych. Czynność ta jest zastrzeżona starostwu powiatowemu. Drugą skrajnością jest prowadzenie zasobu przez komórkę organizacyjną jednego z wydziałów starostwa, który w nazwie posiada sformułowanie „i Geodezji”. Między tymi sytuacjami istnieją sytuacje pośrednie. Niejednorodność struktur organizacyjnych powoduje, że w zależności od położenia geograficznego tę samą sprawę z zakresu państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego załatwiać będą różne jednostki.

Art. 7 konstytucji stanowi, że „Organ władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”. Warto też zwrócić uwagę, że konstytucja w art. 87 ust. 1 stwierdza: „Źródłami powszechnie obowiązującego prawa są Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe i rozporządzenia”. Przedstawione zasady są oczywiste i jasne. Nierzadko jednak argumentem w ręku organów administracji publicznej są stwierdzenia „dostaliśmy pismo z urzędu wojewódzkiego”, „taki jest u nas zwyczaj i musi się Pani (Pan) dostosować”, „Tak to praktykujemy”. W pismach organów administracji publicznej powstających w trakcie postępowań administracyjnych często brak powołania na przepisy prawa.

Tego rodzaju podejściu do norm konstytucyjnych sprzyja praktyka tworzenia prawa. Wyraźnie negatywnym przykładem jest tegoroczne rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z 24 marca w sprawie standardów technicznych dotyczących geodezji, kartografii oraz krajowego systemu informacji o terenie. Jego cechą charakterystyczną jest podniesienie istniejących instrukcji technicznych do rangi załączników do przedmiotowego rozporządzenia. Instrukcje te miały charakter załączników do zarządzeń prezesa Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. Prezes

GUGiK, jako organ administracji rządowej, upoważniony był do wydania tych zarządzeń. W przepisach przejściowych (w art. 241 ust. 6) ujęta została dyspozycja, że „Rada Ministrów przedstawi Sejmowi projekt ustawy określającej, które z zarządzeń organów administracji rządowej wydane przed dniem wejścia w życie Konstytucji wymagają zastąpienia ich przez rozporządzenia”. Rada Ministrów tej dyspozycji do chwili obecnej nie wykonała.

■ Istotną normą konstytucyjną jest ujęta w art. 21 ust. 2 zasada, że „Wyłączenie jest dopuszczalne wówczas, gdy dokonywane jest na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem”. Wyłączenie ma zawsze charakter przymusowy i polega na urzędowej zamianie własności niepaństwowej na państwową. W przypadku branży geodezyjnej i kartograficznej obowiązuje przepis o przymusowym oddawaniu skarbowi państwa dokumentacji technicznej stanowiącej własność podmiotu gospodarczego, który ją wykonał. Organy prowadzące zasób geodezyjny i kartograficzny ograniczają się do sformułowań *Prawa geodezyjnego i kartograficznego*, gdzie uży-

wany jest termin „przekazanie” i w związku z tym nie wypłacają odszkodowań za odebraną dokumentację techniczną, mimo iż art. 8 ust. 2 konstytucji stanowi, iż „Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio”, a art. 21 ust. 1 stwierdza jednoznacznie, że „Rzeczpospolita Polska chroni własność”. Przekazanie bowiem jest czynnością dokonywaną w ramach jednej sfery własności, np. jednostki komunalnej na podstawie decyzji organów komunalnych przekazują między sobą składniki majątkowe. Natomiast nie jest przekazaniem oddanie pod przymusem skarbowi państwa dokumentacji technicznej wykonanej przez prywatny podmiot gospodarczy. Czy jest celem publicznym włączanie do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego danych dotyczących przebiegu uzbrojenia podziemnego prywatnej fabryki i stanowiącego jej składnik majątkowy?

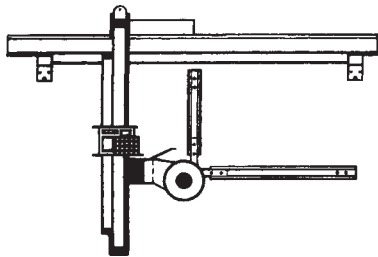
■ Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje – to zasada ujęta w art. 31 ust. 2 konstytucji. Jak można jednak uznać za zgodną z cytowaną normą sytuację, gdy przy opracowaniu dokumen-

tacji organa administracji publicznej żądają umieszczania w niej danych nie wymaganych przez przepisy prawa. A sytuacja ta często ma miejsce.

„Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej” (art. 77 ust. 1). Typowym przypadkiem niezgodnego z prawem działania organu władzy publicznej jest niedotrzymywanie terminów w postępowaniu administracyjnym. Szczególnie ten moment jest odczuwalny przez wykonawców prac geodezyjnych i kartograficznych. Kto jednak z nich otrzymał z tego powodu zadośćuczynienie?

■ Niewybycie się komunistycznej praktyki, że obywatele są dla państwa, a nie państwo dla obywateli, utrwala negatywne praktyki ignorowania zasad konstytucyjnych. Niniejszy tekst ma na celu zwrócenie uwagi na konieczność zmiany postaw w stosunku do norm konstytucyjnych i wskazanie, że konstytucja nie jest abstrakcją.

Stefan Balcer – geodeta uprawniony i rzeczoznawca, członek Stowarzyszenia Prywatnych Geodetów Pomorza Zachodniego, e-mail sbalcer@kki.net.pl

NEO-POL

E k s p o r t - I m p o r t

40-541 Katowice, ul. Rzepakowa 1A, tel./faks (0 32) 202-55-03
Importer i autoryzowany dealer włoskich firm Neolt, Neodiazio

- Światłokopiarki pracujące w systemie amoniakalnym i wywoływaczowym
- Obcinarki uruchamiane ręcznie i mechanicznie
- Gilotyny rolkowe typu roll cut
- Składarki automatyczne

■ Szafy archiwizacyjne

- Zestawy kreślarskie z oprzyrządowaniem
- Papiery światłoczułe o różnych gramaturach i rozmiarach firmy **Neodiazio**
- Kalki i folie światłoczułe firmy Neodiazio
- Papiery kserograficzne bezpyłowe niemieckiej firmy **Multiplan**
- Papiery i kalki ploterowe oraz techniczne firmy **Schoellershammer**

Realizujemy nietypowe zamówienia pod indywidualne potrzeby klienta